రజతోత్సవం

గోవిందరాజు రామకృష్ణారావు

చేతిలో పత్రిక పట్టుకుని విప్పిన పేజీల వంక చూస్తూ వుండి పోయిన మాస్టారు పెద్ద రైతు రంగయ్య రావడం గమనించలేదు.–శారదా విద్యాలయం రజతోత్సవాలు సూర్యవరంలో జరుపుతున్నారు. విద్యామంత్రి ముఖ్య అతిథిగా వస్తున్నారు. ఎందరో ప్రముఖులు సభలో పాల్గొంటున్నారు. ఎక్కడున్నా సరే స్కూలు అంటే మాస్టారికి ప్రాణం. శారదా విద్యాలయం పేరు చూడగానే గుండె పుప్పొంగింది. ఆ ఉత్సవానికి అందరూ ఆహ్వానితులే అని ప్రకటించారు. డబ్బై సంవత్సరాల వయస్సులో బస్సు ప్రయాణం చేయడం మంచిదేనా అనే సంగతి ఆలోచనకు కూడారాలేదు. వెళ్ళాలని మనసు గట్టిగా కోరుతోంది.

'ఏంటండి మాస్టారూ! అంతలా చూస్తున్నారు?' రంగయ్య కంఠం విని తెప్పరిల్లి పత్రిక మడిచి తలపైకెత్తి చూశారు.

'రా.... రావయ్యా రంగయ్యా! నీ గురించే అనుకుంటున్నా. సూర్యవరంలో స్కూలు రజతోత్సవాలట. వెళ్దామా అనుకుంటున్నా' మనసు లోని మాట బయటపెట్టారు.

రంగయ్యకి ఆశ్చర్యం వేసింది.

'మాస్టారూ! మీరనేదేమిటి? ఇక్కణ్నుంచి రెండు గంటలు బస్సులో ప్రయాణం చేస్తారా' అడిగాడు వద్దనే సూచనగా.

'అలా అనుకుంటే ఎలా? ఈచుట్టుపట్ల అంత పేరున్న స్కూలు మరొకటి లేదు, తెలుసా!! రేపే ఆ వేడుక. మళ్ళీ మళ్ళీ రాదయ్యా. కళ్ళారా చూడాలని.....' గొంతు సంతోషంతో నిండి మాట రుద్ధమయింది.

బడి అంటే మాస్టారికున్న అభిమానం రంగయ్యకి తెలుసు. మెత్తబడ్డాడు కొంచెం.

'అదికాదు మాస్టారూ! ఈ పల్లె కొచ్చి పదేళ్ళు దాటింది. మా పిల్లలకి నాలుగు అక్షరం ముక్కలొస్తున్నాయంటే ఆపుణ్యం మీదే. ఒంటరిగా ఇక్కడికొచ్చారు. ఈ పల్లెలోని కుటుంబాలన్నీ మీవే అయ్యాయి. అందరికీ పెద్ద దిక్కు మీరే.'

'అవన్నీ ఎందుకు గానీ– ఇంతకీ ఏవంటావ్?'

"అనేదేవుందండీ! ఒక్కరే ఎలా వెళ్తారా అని. పోనీ వెంట ఎవర్నైనా పంపమంటారా?"

'భలేవాడివయ్యా! నాకేం భయం. వెంటనే వచ్చేస్తాగా'

'సరేనండి మరి. జాగ్రత్తగా వెళ్ళి రండి. అక్కడ ఎక్కడుంటారు? పోనీ వెనకటి కరణంగారింట్లో వుండండి ఒక పూట'.

'అక్కడి కెళ్ళి పరిస్థితుల్ని బట్టి చూడొచ్చు'.

'మంచిది నే నెళ్ళొస్తా మాస్టారూ'.

మాస్టారి కళ్ళలో సంతోషం చిందులాడింది. సాయంత్రం ప్రయివేటు కొచ్చిన పిల్లలకి ప్రయాణం గురించి చెప్పాడు. పొద్దుటిపూట వచ్చే పిల్లల్ని మర్నాడు రావద్దని కబురు చేశారు.

ఎందుకైనా మంచిదని అవసరం లేకున్నా చేతి సంచిలో ఒకపంచె, చొక్కా సర్దుకున్నారు. ఉత్తరీయం మరొకటి అనవసరమని పించింది. తుండుగుడ్డ మాత్రం పెట్టుకున్నారు.

ఉదయం ఏడు గంటలకి బయలు దేరిన బస్సు తొమ్మిది గంటలకల్లా సూర్యవరం చేరింది. కార్యక్రమం పది గంటలకి. ప్రయాణం బడలిక తగ్గడం కోసం కొంచెం కాఫీ తాగాలనిపించింది. బస్సుస్టాండు ఎదురుగానే ఉడిపి కాఫీ హోటలుంది. ఊరు పెరిగి క్రమక్రమంగా బస్తీ హంగులు ఏర్పరచుకుంటోంది.

కాఫీ తాగి రిక్షా కోసం ఎదురు చూడ సాగారు. అటువస్తున్న రిక్షా ఆపి 'అబ్బీ ఇక్కడ స్కూల్లో సభ జరుగుతుందట. అక్కడి కొస్తావా?' అడిగారు.

'కూచోండి అయ్యగారూ! ఒక రూపాయి ఇప్పించండి' తలగుడ్డ తీసి సీటు తుడుస్తూ జవాబిచ్చాడు.

ఎండలో నడిచి వెళ్ళడం కష్టమని బేరం చేయకుండా 'అలాగే' అని నెమ్మదిగా ఎక్కి కూర్చుంటూ 'పోనీ అబ్బి' అన్నారు.

మంత్రిగారికి, ప్రముఖులకు స్వాగత ద్వారాలు అట్టహాసంగా అలంకరించారు. రంగు కాయితాల తోరణాలతో రోడ్డు కళకళలాడుతోంది. స్కూలు వైపు జనం గుంపులు గుంపులుగా వెళ్తున్నారు.

స్కూలు ఇంక అంతదూరం వుందనగానే కోలాహలం కనిపించింది. మామిడాకు తోరణాలు, షామియానా, పూలతో అలంకరణ శోభాయమానంగా, కనుల పండువగా వుంది. రిక్షా దిగి డబ్బులిచ్చి స్కూలు గేటు వైపు బయలుదేరారు మాస్టారు. మంత్రిగారు ప్రముఖులు వచ్చినట్టు లేదు. గేటు దగ్గర 'శారదా విద్యాలయం రజతోత్సవాలు' అనే బ్యానర్ని మనోహరంగా తీర్చి దిద్దారు. వలంటీర్లు బ్యాడ్జీలు పెట్టుకుని హడావుడిగా తిరుగుతున్నారు. గేటు దగ్గర ఆహ్వానితులు పత్రాలు చూపించి లోపల షామియానాలోకి వెళ్తున్నారు. పోలీసు బందోబస్తు దిట్టంగావుంది.

పదిగంటలు కావచ్చింది.. పోలీసుల విజిళ్ళు హోరెత్తాయి. మంత్రిగారు, ప్రముఖులు వస్తున్నట్టున్నారు. అందరినీ పక్కలకు నెట్టేస్తున్నారు. కార్లు బారుగేటు దగ్గరి కొచ్చింది. జనం వాటి దగ్గరికి ఎగబడుతున్నారు. పోలీసులు వాళ్ళని నిర్దాక్షిణ్యంగా దూరంగా తోసేశారు. మాస్టారు ఈ సందట్లో నలిగి ఎలాగో కిందపడకుండా నిలదొక్కుకున్నారు.

మంత్రిగారు, ప్రముఖులు లోపలికి వెళ్ళారు. వాళ్ళ వెంట కొందరు బిలబిలమంటూ లోపలికి తోసుకెళ్ళారు. ఎలాగో మాస్టారు గేటు ధగ్గరికి రాగలిగారు. అక్కడున్న వలంటీర్లు ఇన్విటేషన్ చూపించమని గద్దించారు. 'లేదు బాబు! నేను కొత్తపేట నుంచి వచ్చా' అని బతిమాలుతున్నట్టు చెప్పారు.

'ఎక్కణ్నుంచి వస్తే ఎవడిక్కావాలయ్యా. పక్కకి తప్పుకో' అని భుజం పట్టుకుని తోసేడు పక్కకి కార్డులున్న వాళ్ళని లోపలికి పంపుతూ– ముందుకు పడకుండా ఆపుకుని మళ్ళీ గేటు దగ్గరికొచ్చి 'చూడు నాయనా! ఈ కార్యక్రమం కోసం ప్రత్యేకంగా వచ్చా. పైగా అందరూ ఆహ్వానితులే అన్నారుకదా అని మరీ వచ్చా. వెళ్ళనీబాబు. నేనూ బడి పంతుల్నే....' అంటూ వినయంగా అర్థించారు మాస్టారు. కుర్ర వలంటీరుకి కోపం వచ్చింది. 'ఏవిటయ్యా ఒకటే న్యూసెన్సు' ఛీదరించుకున్నాడు.

గేటుకి కొంత దూరంగా మరో పెద్ద మనిషి బ్యాడ్జితో వుండడం గమనించి మాస్టారు ఆయన్ని వేడుకుంటున్నట్టు 'నన్ను లోపలికి వదలమని చెప్పండి బాబూ! దూరం నుంచి వచ్చిన వాణ్ణి' అన్నారు చేతులతో సైగ చేస్తూ.

పెద్దగడ్డంతో వయోవృద్ధుడుగా కనిపించిన మాస్టారి మీద ఆ పెద్దమనిషికి సదభిప్రాయం, జాలి కలిగి 'ఆయన్ని లోపలికి రానివ్వు' అని గేటుదగ్గరున్న కుర్రవలంటీరుకి చెప్పాడు.

బ్రతుకు జీవుడా అనుకుని షామియానాలోకి ప్రవేశించారు మాస్టారు. సభాకార్యక్రమం ప్రారంభమయింది. ముందు కుర్చీలు నిండిపోయాయి. వెనక వరుసలో ఖాళీగా వున్న ఒక కుర్చీలో కూర్చున్నారు మాష్టారు.

ప్రార్ధన అయ్యాక మంత్రిగారికి, ప్రముఖులకు పూలదండలు వేశారు. అధ్యక్ష ప్రసంగం తర్వాత

మంత్రిగారు జ్యోతి వెలిగించారు. దాని ప్రక్కనే వున్న ఫోటో కి పుష్పహారం వేసి నమస్కరించారు. వెనక వరుసల్లో జనం పైకి లేచి ఫోటో చూసేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. వాళ్ళ వెనక వున్న జనం 'కూర్చోండి కూర్చోండి' అని అరుస్తున్నారు.

కుతూహలం కొద్దీ మాస్టారు కూడా మెల్లగా లేచారు ఆ ఫోటో కనిపిస్తుందేమోనని. వెనక వున్నవాళ్ళు 'ముసలాడివి ఇంతదూరం నుంచి ఏం కనిపిస్తుందయ్యా. కూర్చో.... కూర్చో' అని మందలింపుగా చెప్పారు.

'ఎవరిదిబాబూ! ఆఫోటో?' పక్కనున్న ఆయన్ని అడిగారు మాస్టారు కుతూహలం పట్టలేక.

విద్యాలయం పాలక వర్గం కార్యదర్శి నివేదిక సమర్పించ బోతున్నాడు. పక్కనున్న ఆయనకీ ప్రశ్నతో విసుగు పుట్టి 'నీదీ నాదీ కాదు.... ఎవరిదో మనకెందుకు' అని జవాబిచ్చాడు.

చిన్నబుచ్చుకుని మాస్టారు వూరుకున్నారు. కార్యదర్శి ప్రసంగిస్తూ 'ఈనాటి మహాసభకూ ముఖ్యకారకులూ అసలు ఈవూరికి మొట్ట మొదట విద్యాదానం చేసిన మహనీయుడు ఆయనే. ఆ చిత్ర పటానికి గౌరవనీయులైన మంత్రిగారు ఇప్పుడే పుష్పహారం వేశారు. పాతికేళ్ళ క్రితం ఇదే చోట ఆయన సొంత యింటిని విద్యాలయం కోసం ఇచ్చారు. అంతకు ముందు తన యింటిలో బడి నడిపి పిల్లలకు విద్య నేర్పారు. ఆయన కోరిక ప్రకారం ఈ స్కూలుకి 'శారదా విద్యాలయం' అని అప్పుడే పేరు పెట్టారు. ప్రారంభమైన కొంత కాలం దీనికి ఆయనే హెడ్మాస్టరుగా వున్నారు. వేరే యింటిలో అద్దెకుంటూ దీనిని విద్యాలయం కోసం యిచ్చి వేసిన త్యాగధనుడు'.

మాస్టారు చెవులు రిక్కించి ప్రతిమాటా శ్రద్ధగా వింటున్నారు.

కార్యదర్శి ప్రసంగం కొనసాగిస్తూ 'మహాశయులారా! ప్రయిమరీ స్కూలు తరగతులు పెరిగి మిడిల్ స్కూలు కావడంతో ఉన్నత విద్యార్హతలున్న ఉపాధ్యాయులు కావలసి వచ్చారు. కొత్త హెడ్‌మాస్టారు . వచ్చారు. ఉద్యోగ విరమణ తరువాత మహనీయుడు అప్పయ్య పంతులు గారు ఈవూరు విడిచి వెళ్ళిపోయారు. ఆయన ఎక్కడున్నారో తెలియదు. ఎంతో ప్రయత్నించాం. లాభం లేకపోయింది'.

మాస్టారు ఎందుకో వుద్రేక పడుతున్నారు. లేద్దామా వద్దా అన్నట్టు సీట్లో కదులు తున్నారు.

కార్యదర్శి మళ్ళీ అందుకుని 'నా నివేదిక చదివే ముందు ఒక్క సత్యం మనవి చేయక తప్పదు. ఈనాడు ఈ విద్యాలయం యిలా వుండేందుకు ఎంతో శ్రమించాం. కొందరు ఘరానా పెద్ద మనుషులు పంతులు గారు వెళ్ళి పోయాక ఈ

యింటినీ స్థలాన్నీ స్వాహా చేయాలని విశ్వ ప్రయత్నం చేశారు. వారి ఆటలు సాగలేదు. స్కూలు పేరు మార్చి తమ పెద్దలు పేరు పెట్టాలని ఎన్నో ఎత్తులు వేశారు. కాని పంతులుగారి సంకల్ప బలం వల్ల అవన్నీ వమ్ము కాక తప్పలేదు ఆ మహాను భావుడు అప్పయ్య పంతులుగారికి మనం ఎంతో రుణపడి వున్నాం. నాతో అందరూ ఒక్కసారి కంఠం కలపండి – అప్పయ్య పంతులు గారికి జై–' దిక్కులు పిక్కటిల్లేటట్టు అన్ని కంఠాలు మారుపలికాయి.

మంత్రిగారూ, ప్రముఖులూ యావన్మందీ తమ ప్రసంగాలలో అప్పయ్య పంతులుగారి వదాన్యతను కొనియాడారు. ఆ పేరు వుచ్చరించినప్పుడల్లా మాస్టారు ప్రతిస్పందించేవారు. కొన్ని సార్లు లేవబోయి ఆగిపోయారు. పక్క నున్న వాళ్ళకీ ప్రవర్తన వింతగా తోచింది.

రజతోత్సవ సభ జయప్రదంగా జరిగింది. వందన సమర్పణ అవుతుండగానే జనం లేచి వెళ్ళి పోవడం మొదలు పెట్టారు. మాస్టారు మాత్రం సీటోంచి కదల్లేదు. మంత్రిగారూ, ప్రముఖులూ వెళ్ళి పోయారు. కార్యకర్తలు మాత్రం మిగిలారు.

మాస్టారు లేచి షామియానాలో ముందుభాగం లోకి వెళ్ళారు. లోపలికొచ్చేందుకు సిఫారసు చేసిన పెద్దమనిషి అక్కడండడం గమనించి మాస్టారు ఆయన దగ్గరి కెళ్ళి 'బాబూ! ఈ మహోత్సవం కళ్ళారా చూసే అదృష్టం కలిగించావ్. కలకాలం వర్ధిల్లు' అని దీవించారు.

పెద్దమనిషి ఈ మాటలకు చలించి 'అదేం పెద్ద సహాయం. పెద్ద వారు మీరు రావడం విశేషం కదా! కుర్రకారుకి తెలియదు. ఇన్విటేషన్ అడిగితే కొంత జనాన్ని ఆపు చేయవచ్చునని అలా చేశారు. ఏమి అనుకోకండి'.

'ఫర్వాలేదునాయనా. మీరు అనుమతిస్తే ఒక్కసారి ఆ ఫోటో చూసి వస్తా బాబూ! విద్యాలయం కూడా ఒక్కసారి చూసి వస్తా' ప్రాధేయ పూర్వకంగా కోరాడు.

'తప్పకుండా చూడండి. నేనే దగ్గరుండి చూపే వాణ్ని. పనులున్నాయి' అని ఇంకో వలంటీర్‌ని పిలిచి 'ఈయనకు ఒకసారి స్కూలు చూపించు' అని పురమాయించి వేరే పనికోసం వెళ్ళాడు.

మాస్టారు ఆ ఫోటో దగ్గరి కెళ్ళి నిఘాగా చూశారు. గుండెలోని ఆనందం ముఖంలో ప్రతిబింబించింది.

'బాబూ! ఈ అప్పయ్య పంతులు ఎవరునాయనా!' ఉత్సుకతతో అడిగారు మాస్టారు.

స్కూలు చూపెడుతూ ఆ వలంటీరు చెప్ప సాగాడు 'ఆయన చాల . గొప్పవాడు. తాను పేదవాడైనా బడికోసం ఇంటినీ స్థలాన్ని దానం చేసిన మహాను భావుడు. ఎక్కడుందీ, అసలు వున్నదీ లేనిదీ తెలియదు. ఈ వూళ్ళో ఆయన పేరు చెబితే చాలు చేతులెత్తి నమస్కరిస్తారు. అంత గౌరవం. పెద్దలు చెబుతారు. ఒకే కూతురట. ఆకస్మికంగా మరణించిందట జ్వరం వచ్చి. ఆ దిగులుతో మంచం పట్టి భార్య కూడా చనిపోయిందట. అయినా పాఠాలు చెప్పడం మానలేదట పంతులు గారు. వేరే హెడ్మాస్టరు వచ్చాక వెళ్ళిపోయారట. పదేళ్ళు దాటిందట. ఎక్కడుంటున్నారో తెలియదు.

'అలాగా బాబూ! చాల సంతోషం. అప్పయ్య గారు ధన్యజీవి. మనిషికి అంతకంటె ఏం కావాలి. మీకు శ్రమిస్తున్నాను బాబూ! పెద్దవాణ్ని ఏమీ అనుకోకు నాయనా నా మనవడిలాంటి వాడివి'.

'నేశ్రమపడిందెక్కడండి. ఈ మాత్రం దానికేనా. ఇంతకీ మీ పేరు చెప్పారు కాదు. అప్పయ్య గారు మీకు తెలుసా?'

'కొత్తపేట వైపు వెళ్ళే బస్సులుంటాయా యిప్పుడు' మాట దాటవేస్తూ అడిగారు.

'ఉన్నాయండి. టైమయింది. మరి మీ భోజనం? తర్వాత వెళ్ళొచ్చు నెమ్మదిగా. ఈ పూట వుండండి'.

'పెద్ద వాణ్ణి. రెండు అరటి పళ్ళు తింటే సరిపోతుంది. నే వెళ్తా. వెంటనే వెళ్ళి పోవాలి' 'బస్సుస్టాండు వరకు దింపుతా' పెద్దవారు.

'అక్కర్లేదు బాబూ. రిక్షాలో వెళ్తా'.

'నేనూ వస్తా. మా వైస్ ప్రెసిడెంటుగారు మరీ చెప్పారు'.

ఇద్దరూ బస్సుస్టాండు చేరారు. బస్సు సిద్ధంగా వుంది. మాస్టారిని ఎక్కించాడు వలంటీరు. నాలుగు అరటి పళ్ళు కొని చేతులో పెట్టి నమస్కరించాడు.

'ఇందాక మీ పేరు అడిగినా చెప్పలేదు. జాగ్రత్తగా వెళ్ళిరండి'.

బస్సు కదలబోతోంది.

'చెబుతా నాయనా. నాపేరు అప్పయ్య పంతుల

వలంటీరు దిగ్భ్రాంతి చెందాడు. బస్సు కదిలి పోయింది. □

ఓట్లు

సిగలో సిరిమల్లెపూలు
నిగనిగ లాడే వళ్ళు...
చిలక కొరకని దోరపండు
చినిగిన వలువల వెనుక
చిలకరించే యవ్వనం....
సమయం చూచి
బలాత్కరించి
చిద్విలాసంగా అనుభవిస్తారు
తృష్ణ తీరని మహిషాసురులు....
మరి
వీరంతా అలగా జనం
అంటరాని బలగం...
విసరి పారేసిన తరగతి
చెప్పకుంటే పోతుంది నీ పరపతి...
కామందులు
కామాంధలు
వీరిక్రింద నలుగు తున్నారందరు
తెరువేలేదు
తెగలు వేరు
తరతరాలుగా వస్తున్నదీ తీరు.
పూరడింపు లేదు
వూరు లేదు...
వూరుకోరా తమ్ముడూ
నీవు నావాడ వంటాడు
ఓట్లు పడే వరకు...–

–'విరించి'

సరికొత్త సైన్స్ క్విజ్ గడువు తేదీ పొడిగింపు

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక- రవి కళాశాల సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో నిర్వహిస్తున్న సరికొత్త సైన్స్ క్విజ్ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు పంపడానికి వ్యవధి తక్కువగా ఉందనీ, గడువు తేదీని పొడిగించవలసిందనీ ఎక్కువ మంది పాఠకులు కోరిన దృష్ట్యా ఈ సైన్స్ క్విజ్‌లో ఎక్కువ మంది పాల్గొనడానికి వీలుగా గడువు తేదీని 19-12-'87కి పొడిగిస్తున్నాము. పాఠకులు గమనించకోరుతున్నాము. –సం